

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla dr. Gaudi-Nagy Tamás ügyvéd (címe) által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek, ... jogtanácsos által képviselt Budapesti Rendőr-főkapitányság (I. rendű alperes címe) I. rendű, ... jogtanácsos által képviselt Készenléti Rendőrség (II. rendű alperes címe) II. rendű alperes ellen, személyhez fűződő jog megsértése miatt indított perében, a Fővárosi Bíróság 2008. január 29. napján meghozott, 19.P.20.872/2007/11. számú ítélete ellen a felperes részéről 12., az I. rendű alperes részéről 13. és 15., a II. rendű alperes részéről 14. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán, meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja és azt állapítja meg, hogy az I. rendű alperes azzal sértette meg a felperes emberi méltóság védelméhez fűződő személyiségi jogát, hogy az előállítás során indokolatlanul fenntartotta a bilincs alkalmazását a felperessel szemben.

Megállapítja továbbá, hogy a II. rendű alperes az általa alkalmazott bilincselés módjával és eszközével is megsértette a felperes emberi méltóság védelméhez fűződő személyiségi jogát.

Az I. rendű alperest terhelő nem vagyoni kártérítés összegét 700.000 (hétszázezer) forintra és járulékaira, a II. rendű alperest terhelő nem vagyoni kártérítés összegét pedig 300.000 (háromszázezer) forintra és járulékaira felemeli.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét a per főtárgya tekintetében helybenhagyja.

Kötelezi az I. rendű alperest, hogy 252.000 (kettőszázötvenkettőezer) forint, a II. rendű alperest pedig, hogy 108.000 (száznyolcezer) forint együttes első- és másodfokú perköltséget fizessen meg a felperesnek 15 napon belül. A le nem rótt 120.000 (százhuszezer) forint kereseti és fellebbezési illetéket az alperesek személyes illetékmentessége folytán a Magyar Állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás:

...-án délután a felperes ...en a ... felől a ... irányába tartott, amikor észlelte, hogy a II. rendű alperes jogelődje tömegoszlatást hajt végre a ... irányába. A felperes miközben folyamatosan hátrált a rendőrsorfal előtt, kritizálta rendőrök tevékenységét és arra hívta fel őket, hogy álljanak a tömeg oldalára. A helyszíni parancsnok utasítást adott a felperes kiemelésére, amelynek során a felperest földre vitték, ekkor ütést kapott a fejére, majd kezét gyorsbilinccsel hátrabilincseltek, és a rendőrsorfal mögé vitték.

A II. rendű alperes alkalmazottai átadták az I. rendű alperesnek a felperest, akit előállítottak a Gyorskocsi utcai fogdára, ahol szabálysértési őrizetbe helyezték. Az ún. gyorsbilincset hosszabb idő eltelte után vették le a felperesről.

A ... Bíróság 2006. október 25-én kelt 5.Sze.17798/2006/2. számú végzésével rendzavarás szabálysértése miatt három nap elzárás büntetéssel sújtotta a felperest, amely büntetésbe a szabálysértési őrizetben töltött időt beszámította, és azt kitöltöttnek tekintette.

A jelen per felperesének fellebbezése folytán eljáró ..., mint másodfokú bíróság 17.Szf.67/2006/2. számú végzésével az elsőfokú végzést hatályon kívül helyezte és az eljárást megszüntette. Indokolása szerint a felperes előállítására és szabálysértési őrizetének elrendelésére jogellenesen került sor, mert kétséget kizáróan megállapítható volt, hogy a felperes semmilyen szabálysértést nem valósított meg.

A felperes ezt követően előterjesztett kereseti kérelmében annak megállapítását kérte, hogy a felperessel szemben foganatosított személyes szabadságot korlátozó intézkedéseivel, az I. és II. rendű alperes megsértette a személyes szabadsághoz fűződő személyiségi jogát és emberi méltóságát a műanyag bilincs alkalmazásával, megszorításával és hosszú ideig kézen hagyásával megkínozta, továbbá a II. rendű alperes azzal is megsértette emberi méltóságát, hogy könnygázzal teli rabszállítóban helyezte el.

Kérte, hogy kötelezze az I. rendű alperest 700.000 Ft, a II. rendű alperest 300.000 Ft államigazgatási jogkörben okozott nem vagyoni kártérítés és 2006. október 23-tól a kifizetésig járó késedelmi kamata megfizetésére.

A jogsértés miatt kérte, hogy a bíróság jogosítsa fel a felperest, hogy az alperesek egyenlő arányú költségén a ...ban fizetett hirdetésben tegye közzé azt, miszerint az alperesnek a felperessel szemben alkalmazott kényszerintézkedése, megkínzása, előállítása és szabálysértési őrizetbe vétele jogellenesen történt.

Az I. rendű alperes a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint a helyszínen eljáró rendőrök a rendelkezésre álló információk alapján alappal jutottak arra a következtetésre, hogy a felperes esetében fennáll a rendzavarás gyanúja, tehát úgy jártak el, ahogy az az adott helyzetben elvárható.

Vitatta a nem vagyoni kártérítés összegszerűségét és az elégtételadás iránti kérelem megalapozottságát.

A II. rendű alperes elsődlegesen a per megszüntetését kérte amiatt, hogy a felperes nem merítette ki panaszjogát. Érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Hivatkozott arra, hogy a rendőri jelentés szerint a felperes akadályozta a rendőri egység mozgását, többszöri felszólítás ellenére nem hagyta el a helyszínt, ezért vele szemben indokolt volt az intézkedés. A bilincs használata az Rtv. 61. § (3) bekezdése és a BM rendelet 51. § (3) bekezdése szerint jogszerű volt. Előadta, hogy a felperesen nem volt csak egy enyhe hámsérülés, tonfával őt nem bántalmazták. Mivel a felperes magatartásával okot adott az intézkedésre, az őt ért kár tekintetében felelősség terheli.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az I. rendű alperes azzal, hogy a felperest ...-án megalapozatlanul előállította, és szabálysértési őrizetben tartotta ... és ... között, megsértette a felperes személyes szabadság védelméhez fűződő személyiségi jogait. Megállapította továbbá, hogy az I. rendű alperes azzal, hogy az előállítás során indokolatlanul megbilincselte, megsértette a felperes emberi méltóság védelméhez fűződő személyiségi jogait. A II. rendű alperes azzal, hogy ...-án megalapozatlanul fosztotta meg a felperest személyes szabadságától és vele szemben bilincselést alkalmazott, megsértette a felperes személyes szabadság védelméhez és emberi méltóság védelméhez fűződő személyiségi jogait.

Kötelezte az I. rendű alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 350.000 Ft tőkét, a II. rendű alperest pedig, hogy 150.000 Ft tőkét fizessen meg a felperesnek ugyanezen időn belül. Mindkét tökeösszeg után az I. és II. rendű alperesek által 2006. október 23. napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félév utolsó napján érvényes jegybanki alapkamatát. Kötelezte az I. rendű alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 35.000 Ft perköltséget, míg a II. rendű alperest arra kötelezte, hogy 15.000 Ft perköltséget fizessen meg a felperesnek 15 napon belül. A felperes keresetét ezt meghaladóan elutasította. A le nem rótt illetékről úgy rendelkezett, hogy a felperes 15.000 Ft-ot köteles a Magyar Államnak megfizetni külön felhívásra, míg a fennmaradó 45.000 Ft illetéket az alperesek illetékmentessége folytán a Magyar Állam viseli.

Az ítélet indokolásában az elsőfokú bíróság elsőként azt fejtette ki, hogy az alperesek permegszüntetési indítványa nem alapos, ugyanis a panaszjog gyakorlása a bírói gyakorlat szerint nem tekinthető előfeltételnek, mivel a jelen perben kifogásolt hátrányok kiküszöbölésére eleve nem alkalmas, figyelemmel arra, hogy csak a fogva tartás után kerülhettek volna elbírálásra. Az I. rendű alperessel szemben előterjesztett kereseti kérelmek tekintetében rámutatott, hogy abban az esetben juthatott volna a szabálysértési ügyben megállapított tényálláshoz képest eltérő megállapításra, ha az alperesek a jelen perben bizonyítani tudják intézkedéseik megalapozottságát. Az eljárás során meghallgatott két rendőr tanú objektíve nem volt érdektelennek tekinthető. Vallomásuknak a felperes személyes előadásával való egybevetése alapján azt állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy az alperesek nem tudták igazolni, hogy a felperes tényleges magatartásához képest arányos és szükséges intézkedéseket foganatosítottak, amikor a felperest kiemelték a tömegből, földre kényszerítették, megbilincseltek, előállították, és szabálysértési őrizetben tartották. Erre figyelemmel megállapította, hogy az I. rendű alperes megsértette a felperes személyes szabadság védelméhez fűződő személyiségi jogait azzal, hogy őt megalapozatlanul előállította, és szabálysértési őrizetben tartotta. Megállapította azt is, hogy a felperes esetében nem álltak fenn a bilincs alkalmazásának törvényi előfeltételei, ugyanis az alperesek nem

bizonyították, hogy a felperes bármilyen ellenszegülést tanúsított volna, így nem volt arra indok, hogy ellenállását megtörjék. Nem támasztották alá azt sem az alperesek, hogy a felperest a szökés szándéka vezette volna, vagy ennek veszélyétől lehetett volna tartani. Így az indokolatlan bilincseléssel az I. rendű alperes személyiségi jogot is sértett, mégpedig az emberi méltóság védelméhez fűződő személyiségi jogot. Az elsőfokú bíróság szerint nem nyert bizonyítást az a felperesi hivatkozás, hogy az alperesek munkatársai egy olyan szállítójárműben helyezték el, amelyben könnygáz hatása volt észlelhető, illetve oda könnygázt, bombát vagy gránátot helyeztek el.

Mivel a szabálysértési eljárásban megállapított tényálláshoz képest a tanúk meghallgatása nem eredményezett olyan többlettényállási elemet, amely indokolta volna a felperessel szemben a rendőri fellépést, ezért a II. rendű alperes terhére is megállapította a jogsértést. Ugyanakkor a II. rendű alperes tekintetében elutasította a bilincs használatával, mint kínzással kapcsolatos kereseti kérelmet. A felperes a II. rendű alperes tagadásával szemben nem tudta azt bizonyítani, hogy a jogszabály által kifejezetten tiltott eszközt használtak volna a bilincselés végrehajtásához. Az eltérő előadások folytán nem kerülhetett sor az eszköz pontos meghatározására. A II. rendű alperes csatolt egy olyan eszközt, amely állítása szerint alkalmazásra került, míg a felperes fenntartotta azt, hogy egy vékonyabb, ún. kábelkötegelővel került sor a bilincselésre. Az ellentmondást az eljárás során nem lehetett feloldani. Utalt arra, hogy a szolgálati szabályzat lehetővé teszi a rendőri szervek részére a rendszeresített bilincseken kívül más eszköz használatát, bizonyos feltételek mellett. A II. rendű alperes részéről az elsőfokú bíróság megállapítása szerint ezzel a lehetőséggel éltek. Az nem volt megállapítható, hogy az eszköz használatával a II. rendű alperes kínzást valósított volna meg, ezért az ezzel kapcsolatos kereseti igényt elutasította.

Az elsőfokú bíróság a felperes elégtételadás iránti kereseti kérelmének nem látott alapot arra, hogy jelentős költséggel a ... című napilapban legyenek kötelesek az alperesek közleményt megjelentetni, mivel a jogsértés nem kapott országos nyilvánosságot. Megállapította, hogy a ... című lapban az alperesek magatartásától függetlenül kapott a felperes publicitást, ezért arról rendelkezett, hogy az alperesek a megállapított jogsértésekért magánlevélben fejezzék ki sajnálkozásukat. Egyidejűleg feljogosította a felperest, hogy választásától függően a bocsánatkérést tartalmazó levelet nyilvánosságra hozhatja.

A nem vagyoni kártérítés körében kifejtette az elsőfokú bíróság, hogy a jogsértések tárgyi súlya jelentős, mivel a felperes személyi szabadságának jogsértő elvonására került sor, alapos ok nélkül, aránytalanul és szükségtelenül alkalmaztak vele szemben kényszerítő intézkedéseket. Figyelemmel volt arra a gyakorlatra is, amely bizonyos mértékig tényként fogadja el azt, hogy a jogosulatlan fogva tartás külön bizonyítás nélkül is megállapítható módon lelki megterhelést, traumát okoz. A tényleges következmények tekintetében tanúbizonyítást is lefolytatott az elsőfokú bíróság. A körülmények mérlegelésével ezt követően a nem vagyoni kártérítési igénynek részben adott helyt, mégpedig az I. rendű alperest 350.000 Ft, a II. rendű alperest pedig 150.000 Ft nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezte. Ennek során figyelemmel volt arra, hogy a felperes keresete a II. rendű alperessel szemben részben volt alapos a jogalap vonatkozásában. Továbbá értékelte azt is, hogy a felperes a demonstráció színhelyét ismételt és egyértelmű rendőri felhívás ellenére nem hagyta el. Utalt arra, hogy a szabálysértési ügyekben eljáró bíróságok több esetben úgy döntöttek, hogy önmagában a be nem jelentett tüntetés színhelyén való pusztta megjelenés nem valósít

meg szabálysértést, vagy bűncselekményt, ugyanakkor felróható magatartásnak minősül. Tehát a felperes akkor járt volna el jogszerűen, ha a rendőrség felhívását követően a lehető legrövidebb úton elhagyja a demonstráció színhelyét. A rendőrség a törvényi kötelezettségének tett eleget, amikor a be nem jelentett és már nem békés jellegű demonstrációt feloszlatta. Utalt a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv.) 19. § (1) bekezdésében foglaltakra is, tehát, hogy a rendőri intézkedés jogszerűsége nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül kétséget kizáróan megállapítható. Az elsőfokú eljárásban a szabálysértési eljárás során a jelen per felperesének akkori jogi képviselője maga nyilatkozott úgy, hogy a felperes felróható magatartást tanúsított, ezt pedig a mérlegelés körében értékelte az elsőfokú bíróság.

A perköltség viseléséről a Pp. 81. § (1) bekezdése szerint határozott.

Az elsőfokú ítélet ellen valamennyi fél fellebbezéssel élt.

A felperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását kérte, kereseti kérelmének megfelelően.

Kérte annak megállapítását, hogy a II. rendű alperes a felperest a vele szemben alkalmazott, nem rendszeresített műanyag kábelkötegelő megszorításával és hosszú ideig kézen hagyásával megkínozta, és megalázó, embertelen bánásmódban részesítette. Ezzel megsértette a felperes emberi méltóságát. Kérte, hogy a kereseti kérelme szerinti mértékű nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezze az alpereseket, mivel a felperes az őt ért kár bekövetkezésében nem hatott közre. Az elégtételadás körében elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatását és az alperesek kereset szerinti kötelezését, amennyiben pedig a Fővárosi Ítéltábla erre nem látna alapot, az elsőfokú ítélet rendelkező részének kiegészítését kérte azzal, hogy az alperesek a felperestől magánlevélben közölt bocsánatkérés útján kötelesek 15 napon belül a jogsértésekért elégtételt adni, és egyúttal jogosítsák fel a felperest arra, hogy a levelet nyilvánosságra hozhatja. A fellebbezési eljárásban 300.000 Ft + 20% áfa összegben kérte a perköltség megállapítását.

A fellebbezés indokolásában az elsőfokú ítélet rendelkező részének megváltoztatását kérte akként, hogy a vélelem szó helyett a védelem szó szerepeljen. Előadta, hogy az eljárásban a felperes bizonyította, hogy a II. rendű alperes rendőrei a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 3/1995. (III. 1.) BM rendelet (szolgálati szabályzat) által tiltott módon a fejére mértek tonfával ütést. Hivatkozott ebben a körben a szabályzat 55. § (5) és (6) bekezdésére, amelyekből következően támadás, ellenszegülés hiányában tonfa ütést alkalmazni nem lehet, alkalmazása esetén pedig nem irányulhat fejre. Utalt az elsőfokú eljárásban meghallgatott rendőr tanúk vallomására, akik bár tagadták a sérülés okozását, a felperes fején, homlokán levő hámsérülésről számoltak be, amit elfogását követően észleltek. Ugyanerről nyilatkozott ... és ... tanú. A tiltott módon történt tonfa használat a felperes emberi méltóságát sértette, ezért ez a tény a jogellenes rendőri intézkedéssel okozott kár mértékét növelő hatással bír. Előadta továbbá, hogy jogszerűtlenül került alkalmazásra a bilincselés, annak nem álltak fenn a törvényi feltételei, továbbá annak módja és körülményei alkalmasak voltak arra, hogy kimerítsék a kínzás tilalmába ütközést. Ezen kívül az elfogás, a földre vitel és a bilincselés kimerítette a felperessel szemben a megalázó, embertelen bánásmód fogalmát. Álláspontja szerint az elsőfokú eljárás során bizonyítást nyert, hogy a II. rendű

alperes a felperest olyan műanyag kábelkötegelésre is használt bilincssel kötözte meg, amely alkalmazását a szolgálati szabályzat 54. § (3) bekezdése tilalmazta. Felperes a bíróság elé tárta a kezén a bilincselés nyomait, továbbá köztudott volt az események folytán, hogy a rendőrség tömegesen, nem rendszeresített eszközöket használt az előállítások során. Az intézkedés alkalmazásakor még nem volt rendszeresítve egyáltalán műanyag gyorsbilincs, ez pedig az eszköz alkalmazását jogszerűtlenné teszi, még akkor is, ha később rendszeresítettek műanyag szíjbilincset. Ez azonban a felperessel szemben alkalmazott eszköznél szélesebb és vékonyabb. A tárgyaláson bemutatottal nem azonos eszköz alkalmazását jogszabály tilalmazta, így annak használata kínzást valósított meg, mivel szándékosan éles testi vagy lelki fájdalom vagy szenvedés kiváltása céljából alkalmazták a felperessel szemben. A felperes fényképet csatolt a vele szemben alkalmazott gyorsbilincsről, amely fénykép interneten ma már bárki által hozzáférhető. A fénykép létezése a felperes számára az elsőfokú ítélet kihirdetése után vált ismertté, ezért kérte, hogy a másodfokú bíróság az ügy értékelése során azt vegye figyelembe. Előadta, hogy vékony, műanyag gyorskötöző kifejezetten alkalmas volt éles testi fájdalom okozására, semmilyen rugalmassággal nem rendelkezik, nem biztosít mozgási lehetőséget, roncsolás nélkül nem oldható, felhelyezésével és viselésével a sérülés, vérzés okozása szinte szükségszerű. Nincs arra magyarázat, hogy miért a háta mögött kellett a felperes kezeit összekötni, ezzel további szenvedést okozni számára és miért volt szükség az erőfölényben levő alperesi erőknél az ellenállást nem tanúsító, támadó magatartást ki nem fejtő felperest tiltott módon, fejre mért ütéssel ártalmatlanná tenni, földre teperni, ott megbilincselni, fekve, arccal lefelé vízszintes helyzetben a rendőri sorfal mögé vinni, mivel olyan magatartást nem tanúsított, ami a II. rendű alperestől ilyen brutális fellépést indokolt volna. Ezek az intézkedések kifejezetten megsértették a felperes emberi méltóságát, a jogszerű eljárás által szükségszerűen megalázó mértéket jócskán túlhaladó mértékben. Ilyen előzmények után a felperes alappal tartott ártatlanul történő felelősségre vonásától, így az eljárás komoly lelki megterhelést jelentett a számára. Kérte ennek figyelembevételét a nem vagyoni kártérítés összegszerűségének megállapításánál.

Előadta, hogy a felperest nem terheli közrehatás a jogsértő rendőri intézkedések miatti károk bekövetkeztében, ezért nem volt indokolt a kereset szerinti kártérítés mértékének mérséklése. Álláspontja szerint az a körülmény, hogy a felperes az adott helyen és időben jelen volt, a károkozással járó intézkedést nem tette sem szükségszerűvé, sem jogszerűvé. Az alpereseknek módjában állt volna olyan jellegű intézkedést foganatosítani a felperessel szemben, amely nem járt volna személyiségi jogot sértő károkozással. Olyan körülmény nem állt fenn, amely előre vetítette volna, hogy a felperessel szemben az intézkedések eredményre nem vezetnek. A felperest ért kár kizárólag az alperesek jogszerűtlen, aránytalan és szabálytalanul lefolytatott eljárásai folytán állt elő. Hivatkozott arra, hogy a felperes helyszínen tartózkodása nem jelent közrehatást, ugyanis annak fogalma az okozatiság megoszlását jelenti, tehát akkor állapítható meg, ha a károsult felróható módon hatott közre a károsodáshoz vezető okozati láncban. Utalt arra is, hogy a felperes keresetét nem az intézkedés alá vonásra, hanem a jogellenes, aránytalan és szükségtelen intézkedésre alapította. A felperes úgy járt el, ahogy az adott helyzetben elvárható volt, amikor egy bejelentett rendezvényre kívánt eljutni, majd az ezt akadályozó rendőrökhöz beszélt, őket szolgálatuk ellátásában nem akadályozva, de jogtalan eljárásukat szóban kifogásolva. Hivatkozott arra is, hogy a Ptk. kommentár szerint a nem vagyoni kár megállapításakor

kármegosztásra nincs lehetőség, az ilyen jellegű kártérítések objektív fájdalomdíj jellegénél fogva. Utalt több döntésre is ebben a körben. Tévesnek tartotta azt az érvelést, miszerint felróható a magatartás, amennyiben a felperes a helyszín elhagyására vonatkozó rendőri felszólításnak nem tesz eleget. Megítélése szerint az alperesek eljárásának jogszerűtlensége mindenki számára egyértelműen észlelhető volt, így a felperest nem terhelte engedelmesség az egyértelműen jogszerűtlen intézkedéssel szemben. Hivatkozott a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 19. § (1) bekezdésében foglaltakra. Ennek alapján a felperes a helyszín elhagyására nem volt köteles, másrészt pedig mivel nem demonstráció helyszínén volt jelen, ezért sem volt elvárható a helyszín elhagyása, továbbá semmilyen olyan magatartást nem tanúsított, amely miatt indokolt lett volna a helyszín elhagyására kötelezni, mivel a tömegtől jól érzékelhetően teljesen elkülönült. A felperes tömegtől elkülönült volta miatt nem volt indokolt a tömegoszlatási intézkedések alkalmazása vele szemben, magatartása ellenszegülésnek nem volt értékelhető, így közrehatást a részéről nem alapoz meg. Az elsőfokú bíróság ítéletében közrehatásként meghatározott azon magatartás, hogy a felperes demonstráció helyszínén tartózkodott és felszólításra nem távozott, legfeljebb a II. rendű alperessel szemben lehetne értékelhető, de nem hathatott ki az I. rendű alperes által megvalósított személyes szabadságot korlátozó intézkedésekre. Kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság által alkalmazott 50%-osnak beállított mérték a közrehatás mértékeként nem elfogadható. Az legfeljebb csak minimális mértékben lehetne megállapítható.

Az alperesi intézkedések miatt a felperes társadalmi megítélése ténylegesen negatív módon változott meg. Köztudomású tényként kérte értékelni, hogy ha valakit rendőrség jogalap nélkül előállít, az az érintett személy társadalmi megítélésének hátrányos befolyásolását eredményezi. Ugyanis őt jogtalan cselekmény elkövetőjeként azonosítja, akinek büntetése szükséges. A hátrányos életminőség változást és negatív hatásokat a meghallgatott tanúk egybehangzó és hiteles vallomása bizonyította, ezek alapján megállapítható, hogy az igényelt kártérítési mértékek nem eltűntek. Álláspontja szerint a korábbi ügyekben kialakult kártérítési mértékek nem alkalmasak az elszenvedett jogsérelem miatt bekövetkezett hátrányok kompenzálására, egyrészt, mert az sértené az ügyek egyedi elbírálásának eljárási alapelvét, másrészt köztudomású tény, hogy ...-án nagyszámú és intenzitású rendőri jogsértésre került sor vétlen állampolgárokkal szemben. A halmazott jogsértésekre és a jogsértések súlyára tekintettel kérte az alpereseket a kereseti kérelem szerinti nem vagyoni kártérítések megfizetésére kötelezni.

Az elégtételadással kapcsolatos rendelkezést nem tartotta megalapozottnak a felperes. Előadta, hogy a ... napilapként arra használta fel a felperest, hogy egy tüntető előállításáról beszámolhasson és így az esetnek akkora nyilvánosságot biztosított, amit a nyomtatott kiadás tud lehetővé tenni. A felperes társadalmi megítélése ezen olvasótábor körében kizárólag akkor állhat helyre, ha hasonlóan az elfogásról, felmentésről és az abból fakadó reparációról is értesülnek. A felperes felmentéséről a lap eddig nem számolt be, ezért indokolt, hogy értesüljenek a bírósági kötelezés eredményeként arról, hogy az eljárást megszüntették, illetve az alperesek eljárása jogellenes volt. A pártatlan tájékoztatáshoz és tájékozódáshoz való jognak szükség esetén bírósági kényszerrel is érvényt kell szerezni. Az elsőfokú bíróság által csupán indokolási részben megállapított magánlevél és annak közlése alkalmatlan módja jelen esetben az elégtételadásnak. Végül utalt arra, hogy össztársadalmi érdek fűződik

ahhoz, hogy a korábban jogszerűnek hitt állami szerv jogsértéséről az olvasók ugyanúgy értesüljenek, mint más sajtóorgánumok olvasói, mivel a közlés előtti eredeti állapot csak így állítható helyre.

Az I. rendű alperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet megváltoztatását kérte a következők szerint.

Előadta, hogy a felperes keresetében az emberi méltóság védelméhez fűződő személyiségi jog megsértésének megállapítását az I. rendű alperes vonatkozásában nem kérte, ezért azt az elsőfokú bíróság nem is állapíthatta volna meg. Utalt a Pp. 4. §-ában foglaltakra, valamint a 220. § (1) bekezdés d) pontjára és a 221. § (1) bekezdésére. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság az ítéletében túlterjeszkedett a kereseten, ezért az elsőfokú ítélet ezen részének hatályon kívül helyezését kérte. Ezen túlmenően a rendelkező rész azon mondata, miszerint az I. rendű alperes az előállítás során indokolatlanul megbilincselte a felperest, iratellenes és az ítélet indokolási részében rögzített történeti tényállással ellentétben áll. Előadta, hogy a ... úton a felperest a II. rendű alperes munkatársai vonták intézkedés alá, bilincselték meg és adták át a BRFK helyszínen tartózkodó Előállító Csoportjának. Az Előállító Csoport tagjai ismételt bilincselést nem alkalmaztak, nem cserélték ki az ún. gyorsbilincset fémbilincsré, csupán beszállították a felperest a Gyorskocsi utcában található fogdába.

Az I. rendű alperest nem vagyoni megtérítésére kötelező ítéleti rendelkezést alaptalannak tartotta, annak megváltoztatását és a kereset elutasítását kérte. Hivatkozott az Alkotmánybíróság 34/1992. (VI. 1.) AB határozatára, valamint a BH.2006/318. számú eseti döntésre. Az I. rendű alperes szerint munkatársai úgy jártak el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható, magatartásuk nem volt felróható, ezért az államigazgatási jogkörben okozott kár megtérítésének egyik feltétele, a vétkesség hiányzik, ez pedig kizárja az I. rendű alperes kárfelelősségének megállapíthatóságát. Előadta, hogy a felperest is magában foglaló tömeg a ... úton nem vitatottan a gyülekezési jogról szóló törvény hatálya alá tartozó, de be nem jelentett rendezvényt tartott ...-án. Utalt a Gytv. 14. § (1) bekezdésében foglaltakra. Irreleváns kérdésnek tartotta, hogy a demonstráció megszervezésére és megtartására milyen módon került sor, mivel a jogi szabályozás vonatkozik a spontán demonstrációkra is, amit a magyar jogrendszer nem ismer el. A helyszínen tömegoszlátási feladatokat hajtottak végre, ennek során a II. rendű alperes munkatársai kényszerítő eszközöket alkalmaztak a tömeggel szemben, mivel a tömeg a többszöri rendőri felszólításnak nem tett eleget, a helyszínt nem hagyták el. A tömeg tagjai nem voltak békések, a kizsorítást azért kellett elrendelni, mert a demonstrálók ledöntötték a fémkordont a kereszteződésnél. A felperes a rendőrsorfal mozgása során megközelítette a sorfalat, az intézkedő rendőrök tevékenységét élesen kritizálta. A felperes magatartását a mással szemben foganatosított kényszerítő eszköz alkalmazása eredményes befejezésének akadályozásaként értékelve a felperest intézkedés alá vonták, testi kényszerrel földre vitték, megbilincselték, majd a sorfal mögé vitték, a BRFK Előállító Csoportjának adták át, amelynek tagjai az átadó rendőrök elmondása alapján jártak el, így az I. rendű alperes rendőrei annyi információval rendelkeztek, hogy a felperes a tömegoszlátás során alakzatban előre haladó rendőröket akadályozta feladatuk eredményes végrehajtásában, illetve a többszöri felszólításnak nem tett eleget. Ezen adatok alapján a felperes elzárással is sújtható szabálysértés, rendzavarás elkövetésével volt gyanúsítható. Utalt arra, hogy a BRFK vétkességének hiányát

támasztja alá az a körülmény is, hogy a rendőri feljelentés alapján indult szabálysértési eljárásban a PKKB megállapította a felperes felelősségét rendzavarás szabálysértése miatt és vele szemben elzárás büntetést alkalmazott. A vétkesség fennállásának szempontjából nincs jelentősége annak, hogy később egy másik fórum másképpen értelmezte a rendzavarás szabálysértésének törvényi tényállását és a felperessel szemben az eljárást megszüntette. Kitért arra is, hogy a jogszabály eltérő értelmezése egymagában jogellenes és felróható magatartást nem valósít meg, a téves jogszabály értelmezésen alapuló határozat meghozatala a hatóság alkalmazottja vétkességének megállapításához nem elegendő, erre nyilvánvaló és kirívó jogsértés esetén van jogi lehetőség. Továbbá valamely jogszabály rendelkezésének az egyes államigazgatási szervek illetve bíróságok részéről történő téves értelmezése és ezzel összefüggésben a bizonyítékok téves értékelése önmagában felróható magatartást nem valósít meg. Mindezeknek megfelelően kérte a nem vagyoni kártérítés iránti kereseti kérelem vele szembeni elutasítását a vétkesség és felróhatóság hiányára hivatkozással. Amennyiben a másodfokú bíróság nem ért egyet az I. rendű alperesi állásponttal, abban az esetben a nem vagyoni kár mértékét 150.000 Ft-ra kérte mérsékelni, mivel a megállapított összegszerűséget eltúlzottnak tartotta. Utalt a Ptk. 340. § (1) bekezdésére, valamint a Legfelsőbb Bíróság PK 36. számú állásfoglalásában foglaltakra. Kifejtette, hogy a károkozásban való közrehatás mértékét a bíróság mindig az adott tényállás mellett az eset körülményeire figyelemmel állapítja meg, az adott helyzetben általában elvárható magatartásra tekintettel.

A II. rendű alperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kereset vele szembeni elutasítását kérte. Fellebbezése indoklásában előadta, hogy a felperes a tüntetők csoportjától elkülönülten közvetlenül a rendőri sorfal előtt 2-3 méterre állt meg, erőszakos magatartást nem tanúsított, közvetlen fizikai kontaktusba nem került a sorfallyal. A sorfal elé fényképfelvételek készítése céljából ment, illetve véleményét kívánta kinyilvánítani a tömegoszlatással kapcsolatban. Többszöri felszólítás ellenére nem távozott a sorfal elől, ezért a kiemelő csoport őt megfogta, földre fektetve műanyag gyorsbilinccsel megbilincselte és a sorfal mögött álló mentőautóhoz vitte. A felperes fején levő hámsérülést a mentőápoló fertőtlenítette, egyéb sérülés hiányában előállították és az Előállító Csoport részére átadták. Ezt követően az I. rendű alperes a Gyorskocsi utcai fogdába szállította a felperest, ott szabálysértési őrizetbe helyezték, majd a PKKB rendzavarás szabálysértése miatt 3 napi elzárással sújtotta. A Fővárosi Bíróság 2006. november 15-i végzésével hatályon kívül helyezte az elsőfokú végzést és az eljárást jogerősen megszüntette. A II. rendű alperes megítélése szerint a felperessel szemben alkalmazott rendőri intézkedések a tömegoszlatás helyszínén szükségesek és arányosak voltak. Hivatkozott a Rendőrségről szóló törvény 19. § (1) és (2) bekezdésében foglaltakra. A felperes tudatában volt annak, hogy egy jogellenes tüntetés résztvevője, illetve, hogy a rendőrség tömegoszlatást rendelt el, ennek ellenére változatlanul a rendőri sorfal előtt tartózkodott. Jogszerűen intézkedtek a felperessel szemben a tömegoszlatást végrehajtó állomány tagjai, amikor elfogták és előállították. A bilincs használatára az Rtv. 48. § c) pontjában foglaltak alapján került sor. Kifejtette, hogy a tömegdemonstráció helyszínén az előállításra kerülő személyek nagy száma nem teszi lehetővé, hogy a rendőrség személyes felügyelettel biztosítsa az előállítottak szökésének megakadályozását. Vitatta, hogy a felperes elfogása és előállítása csak szabálysértés elkövetése esetén lett volna jogszerű. Az a tény nem teszi jogellenessé

az elfogást és az előállítást, hogy a bíróság a rendzavarás szabálysértését nem állapította meg a felperes terhére, jogellenesség hiányában a felperes kártérítési igénye pedig jogalap nélküli. Ennek megfelelően kérte a felperes keresetének elutasítását.

A felperes fellebbezése megalapozott, az alperesek fellebbezése nem alapos.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (3) bekezdésének megfelelően csupán a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között bírálhatta felül.

Ebben a körben az elsőfokú bíróság a lefolytatott bizonyítási eljárás alapján helytállóan állapította meg a tényállást, amelyre alapított jogi következtetésével és érdemi döntésével a Fővárosi Ítéltábla részben értett egyet, ezért az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján.

A Fővárosi Ítéltábla a következőkre alapította érdemi döntését.

A felperes kereseti kérelmében az alperesi intézkedések miatt a polgári jogi személyiségvédelem eszközeinek alkalmazását, az alperesek által elkövetett jogsértések megállapítását [Ptk. 84. § (1) bekezdés a) pontja], az alperesek jogsértések miatti elégtétel adására kötelezését [Ptk. 84. § (1) bekezdés c) pont] és az alpereseknek a jogsértésekkel okozott nem vagyoni kártérítés [Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pontja], megfizetésére kötelezését kérte.

A másodfokú bíróság kiemeli, hogy a személyiségi jog megsértése relatív szerkezetű jogviszonyt keletkeztet a jogsértő és a jogosult között, a jogsértésből részben sajátos személyiségvédelmi eszközök alkalmazására vonatkozó, részben pedig kártérítési igény keletkezik. A sajátos polgári jogi személyiségvédelmi eszközök érvényesítésének kizárólag objektív feltételei vannak, mégpedig a személyiségi alanyi jog sérelme vagy veszélyeztetése, továbbá okozati összefüggés a jogsértő magatartás és az okozott sérelem között. Így tehát a sajátos személyiségvédelmi intézkedések alkalmazása - objektív jellegükből eredően - független a jogsértő vétőkéességétől, felróhatóságától, magatartása jó- vagy rosszhiszeműségétől, esetleges tévedésétől. Ezek nem feltételei az alkalmazhatóságnak és nem is zárhatják ki azt, ugyanis a személyiségi sérelmet akkor is orvosolni kell, ha a jogsértés nem volt senkinek felróható.

A személyiséget érintő jogsértés megállapításához elegendő annak bizonyítása, hogy a másik fél magatartása a jogosultnak a jog által védett személyiségi érdekkörébe történő behatolást jelent, személyiségi jogait hátrányosan érinti. Ennek megvalósulása esetén a kötelezettnek kell azt igazolnia, hogy a felek közti jogviszony tartalmánál vagy a törvény rendelkezésénél fogva jogosult volt a beavatkozásra. Ugyanis a helyreállító jellegű objektív személyiségvédelmi eszközök igénybevételének önmagában nincsenek olyan különös feltételei, mint a szubjektív szankcióként alkalmazandó kártérítési, perbeli esetben - az alperesek személyére tekintettel - ezen túlmenően az államigazgatási jogkörben okozott kár megtérítése iránti igénynek, ezért a speciális feltételek fennállása (jogorvoslati lehetőségek kimerítése, felróható magatartás) nem is vizsgálendő a jogsértés megvalósulása körében.

Ennek megfelelően kellett elbírálni a felperes jogsértések megállapítása iránti keresetét. Ebben a körben figyelembe kellett lenni az 1993. évi XXXI. törvénnyel a belső jog részévé vált az Emberi Jogok Európai Egyezményének rendelkezéseit, amelynek 5.

Cikke kimondja, hogy mindenkinek joga van a szabadságra, amelytől senkit sem lehet önkényesen megfosztani, csak ha a törvényben meghatározott okok ezt indokolják, és ebben az esetben is a törvényben meghatározott eljárás szerint. A 11. Cikk kimondja azt, hogy mindenkinek joga van a békés célú gyülekezés szabadságához, annak gyakorlását csak a törvényben meghatározott, olyan korlátozásoknak lehet alávetni, amelyek egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság vagy közbiztonság, a zavargás vagy bűnözés megakadályozása, a közegészség, az erkölcsök, illetőleg mások jogai és szabadságai védelme érdekében szükségesek.

Az Alkotmány 62. §-a is elismeri a békés gyülekezés jogát és biztosítja annak szabad gyakorlását. Az Alkotmány 55. § (1) bekezdése pedig arról szól, hogy mindenkinek joga van a szabadságra és a személyi biztonságra, senkit nem lehet szabadságától másként, mint a törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani. A személyes szabadság körébe tartozik a szabad cselekvés, a szabad mozgás biztosítása, a tartózkodási és a lakóhely szabad megválasztása. Ugyanakkor a személyes szabadság társadalmi és egyéb fontos érdekből törvény által is korlátozható. Annak elbírálásánál, hogy a felperes személyes szabadságának korlátozására a törvényben előírt feltételek mellett, jogszerűen került-e sor a következő jogszabályi rendelkezéseket kellett alapul venni.

A gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény (Gytv.) 2. § (1) bekezdése kimondja, hogy a gyülekezési jog gyakorlása keretében békés összejövetelek, felvonulások és tüntetések (rendezvény) tarthatók, amelyeken a résztvevők véleményüket szabadon kinyilváníthatják. A (3) bekezdés szerint a gyülekezési jog gyakorlása nem valósíthat meg bűncselekményt vagy bűncselekmény elkövetésére való felhívást, valamint nem járhat mások jogainak és szabadságának sérelmével. A Gytv. 6. §-a alapján a rendezvényt legalább 3 nappal megtartásának tervezett időpontját megelőzően kell bejelenteni a rendőrségnek. A 14. § (1) bekezdése értelmében akkor kerülhet sor a rendezvény felosztatására, ha a gyülekezési jog gyakorlása a 2. § (3) bekezdésébe ütközik, vagy a rendezvényen részt vevők fegyveresen, illetőleg felfegyverkezve jelennek meg, továbbá ha a bejelentéshez kötött rendezvényt bejelentés nélkül, a 7. § a) és b) pontjában foglaltaktól eltérően, vagy tiltó határozat ellenére tartanak.

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv.) 13. § (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha olyan tényt vagy körülményt észlel, illetőleg hoznak tudomására, amely rendőri beavatkozást igényel. Az Rtv. 15. § (1) bekezdése kimondja, hogy a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Az Rtv. 17. § (1) bekezdése szerint a rendőrség feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetetlenségéhez, a személyes adatokhoz valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.

A rendőri intézkedések közül az elfogás és előállítás feltételeit az Rtv. 33. §-a tartalmazza. Eszerint a rendőr a közbiztonság érdekében a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja [33. § (2) bekezdés f) pontja]. Az Sztv. 76. § (1) bekezdésének a) pontja is ezzel azonos módon rendelkezik.

A szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény 142. § (1) és (2) bekezdése értelmében az valósítja meg a rendzavarás szabálysértését, aki verekszik illetve mást verekedésre felhív, rendzavarás vagy garázdaság esetén a hatóság vagy az eljáró

hivatalos személy intézkedésével szemben engedetlenséget tanúsít, továbbá aki nyilvános rendezvényen lőfegyvert vagy robbanóanyagot, illetőleg az élet kioltására vagy testi sértés okozására alkalmas eszközt tartva magánál jelenik meg, a rendező szerv, illetőleg a rendőrség biztonságra vonatkozó felhívásának, rendelkezésének nem tesz eleget.

A Fővárosi Ítéltábla rámutat, hogy a törvényes rendelkezéseknek meg nem felelő intézkedésen alapuló szabadságkorlátozás jogellenes, sérti a személyiségi jogot, így lehetőséget ad a polgári jogi védelmi eszközök alkalmazására.

Annak megítélésénél, hogy az alperesek által alkalmazott intézkedések jogsértőnek minősülnek-e vagy sem, abból kellett kiindulni, hogy a Pp. 4. § (1) bekezdése értelmében a bíróságot határozata meghozatalában nem köti a Fővárosi Bíróság felperessel szembeni szabálysértési eljárásban hozott határozata, azonban a peres eljárás lefolytatása során nem merült fel olyan adat, ami attól eltérő tényállás megállapítására okot adott volna.

Hangsúlyozza a Fővárosi Ítéltábla, hogy a perbeli esetben a felperessel szemben a rendőri intézkedés helyszínen történt foganatosítására nem a gyülekezési törvény megsértése miatti szabálysértés miatt került sor, ugyanis a felperest rendzavarás szabálysértése miatt fogták el és állították elő. A perben rendelkezésre álló adatokból azonban megállapítható volt, hogy a felperes nem tanúsított olyan magatartást, ami ezen szabálysértés elkövetésének gyanújára alapot adott volna, és ezt a helyszínen intézkedő rendőröknek észlelniük kellett. Ugyanis az Sztv. 142. §-ában meghatározott törvényi tényállást a felperes nem valósította meg, a rendőri intézkedést magatartásával nem akadályozta, elfogásakor folyamatosan távolodott a rendőrsorfaltól. A Fővárosi Bíróság határozata is azt állapította meg minden kétséget kizáróan, hogy a felperes garázda vagy rendbontó magatartást nem tanúsított, a helyszínen közbiztonságot vagy közrendet zavaró, károkozó, garázda illetve a jelenlevő rendőri erő ellen támadó csoportosulás nem alakult ki, így a felperes nem valósított meg semmilyen szabálysértést, ezért a vele szemben alkalmazott kényszerintézkedés, az előállítás és további fogva tartása törvénytörő és indokolatlan volt.

A II. rendű alperes tehát nem hivatkozhat alappal arra, hogy intézkedési kötelezettségének tett eleget, amikor jogellenes cselekmény gyanúját észlelve lépett fel a felperessel szemben, ezt ugyanis a perben feltárt tények nem támasztják alá.

Mindezekre figyelemmel az elsőfokú bíróság alappal jutott arra a következtetésre, hogy a felperes szabadságkorlátozásának nem volt jogszabályi indoka, ezért a II. rendű alperes intézkedésével megsértette a felperes személyes szabadság védelméhez fűződő személyiségi jogát.

Az Alkotmány 54. § (1) bekezdése kimondja, hogy a Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, amelyektől senkit sem lehet önkényesen megfosztani. A Ptk. 76. §-a értelmében a személyhez fűződő jogok sérelmét jelenti az emberi méltóság megsértése is. Az emberi méltóság megsértése abban az esetben valósul meg, amikor az érintett személyt nem önbecsülésének, az emberi érintkezési formák követelményének megfelelő elbánásban részesítik, emberi mivoltában megalázzák, hátrányos helyzetbe hozzák.

A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 3/1995. (III. 1.) BM rendelet 54. § (1) bekezdése értelmében bilincs alkalmazása az Rtv. 48. §-a alapján különösen azzal szemben indokolt, aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek

abbahagyására másként nem készíthető, aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, illetve az intézkedésben közreműködőt megtámadja, továbbá akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének alapos gyanúja miatt került sor, valamint akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg. Egyértelműen megállapítható volt, hogy a felperes esetében ezen feltételek egyike sem állt fenn.

A személyes szabadság megsértése egyben sérti a felperes emberi méltóságát is (Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.20.549/2007/6. sz. ítélet), ugyanis az a tény, hogy a felperest mások szeme láttára elfogták, kezét hátracsavarva bilincselték meg, majd az előállító csoporthoz vitték, olyan megalázó helyzetet okozott a felperes számára, ami indokoltá teszi az emberi méltósága megsértésének megállapítását. Mindezekre figyelemmel az elsőfokú bíróság a Ptk. 84. § (1) bekezdésének a) pontja alapján helyesen állapította meg, hogy az II. rendű alperes eljárásával és a bilincselés jogszerűtlen alkalmazásával megsértette a felperes emberi méltóságát is. Ugyanakkor a Fővárosi Ítéltábla indokoltnak tartotta annak megállapítását is, hogy a II. rendű alperes a bilincselés módjának és eszközének alkalmazásával is megsértette a felperes emberi méltóságát. Ugyanis a szolgálati szabályzat 54. § (3) bekezdése szerint bilincselést az erre a célra rendszeresített eszközzel kell végrehajtani. Ennek hiányában vagy ezek meghibásodása, megrongálódása esetén más, ilyen célra megfelelő eszköz is alkalmazható, de tilos vékony fém- vagy műanyag huzalt, a jellegénél fogva sérülést okozó eszközt alkalmazni. A (4) bekezdés azt is kimondja, hogy tilos a bilincs olyan módon való használata, amely indokolatlanul fájdalmat, sérülést okoz vagy jellegénél fogva megalázó.

A perbeli esetben a II. rendű alperes által alkalmazott bilincselés módszere és eszköze a fenti rendelkezéseknek nem felelt meg. A felperesnél használt eszköz bilincsként nem volt rendszeresítve, így a bilincs hiányában csak akkor lett volna alkalmazható, ha sérülés okozására nem alkalmas. Azonban megállapítható volt, hogy a felperes kezén még a 2007. júliusi tárgyaláson is látható volt a bilincsként használt eszköz nyoma. Mindezek alapján tehát a II. rendű alperes által alkalmazott bilincselés eszköze és módszere nem felelt meg a BM rendelet 54. §-ában foglalt előírásoknak, ezért a Fővárosi Ítéltábla ebben a tekintetben is megállapította a jogsértést.

A jogsértés megállapítása körében az I. rendű alperes perben sérelmezett eljárásával kapcsolatban fellebbezéssel érintett ítéleti rendelkezés a jogszerűtlen bilincseléssel kapcsolatban érvényesített igényre vonatkozott.

A Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság nem terjeszkedett túl a felperesi kereseten, mivel a felperes kereseti kérelmében és a 2007. július 3-i tárgyaláson előadott keresetpontosításában előterjesztette az I. rendű alperessel szemben is emberi méltóságának megsértése miatti igényét.

A lefolytatott bizonyítási eljárás anyagából kitűnően nem az I. rendű alperes bilincselte meg a felperest, így az azzal kapcsolatos jogsértés nem róható a terhére. Ugyanakkor az I. rendű alperes a felperes előállítása során indokolatlanul fenntartotta a fentiek szerint jogszerűtlenül alkalmazott bilincs használatát, ami megalapozza vele szemben a jogsértés megállapítását. A Fővárosi Ítéltábla ennek megfelelően állapította meg a felperes emberi méltóságának megsértését az I. rendű alperes részéről.

A felperes fellebbezésében kérte az alperesek elégtételadásra kötelezését is.

A Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság az ún. kisítelekben rendelkezett az alperesek elégtétel adására kötelezéséről oly módon, hogy magánlevélben fejezzék ki sajnálkozásukat a megállapított jogsértésekért, a magánlevél nyilvánosságra hozatalára pedig feljogosította a felperest. Döntését az ítélet indokolása is tartalmazta.

A másodfokú bíróság kiemeli, hogy a Ptk. 84. § (1) bekezdésének c) pontjában szabályozott elégtételadás iránti igény esetében a bíróság nincs kötve a kereseti kérelemhez. A Fővárosi Ítéltábla egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy a ... című lapban való közzétételre indokolatlan kötelezni az alpereseket, mivel az elégtételadásnak mindig a jogsértés nyilvánosságához kell igazodnia, a napilapban pedig csupán a felperes ellen folyt szabálysértési eljárásról jelent meg tudósítás. Így tehát a magánlevél megfelelő formája az elégtételadásnak.

Tekintettel arra, hogy az elsőfokú ítélet leírási hiba folytán nem tartalmazza a kisítelekben szereplő és kihirdetett kötelezést, az elsőfokú bíróságnak a Pp. 224. § (1) bekezdése alapján rendelkeznie annak kijavításáról. Ugyanígy kijavítással orvosolható a rendelkező részben a II. rendű alperes vonatkozásában megállapított jogsértésnél a „vélelem” szó használata a „védelem” kifejezés helyett.

A nem vagyoni kártérítési igény tekintetében a Ptk. 84. § (1) bekezdésének e) pontját, a Ptk. 339. § (1) bekezdését, valamint a Ptk. 355. § (1) és (4) bekezdését kellett alapul venni, figyelemmel az Alkotmánybíróság 34/1992. (VI. 1.) AB határozatára és a Legfelsőbb Bíróság iránymutatása alapján kialakult bírói gyakorlatra.

A Ptk. 84. § (1) bekezdésének e) pontja értelmében az, akit személyhez fűződő jogában megsértenek, kártérítést követelhet a polgári jogi felelősség szabályai szerint.

A Ptk. 339. § (1) bekezdése kimondja, hogy aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentessül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható. A Ptk. 355. § (4) bekezdése szerint kártérítés címén a károkozó körülmény folytán azt a kárpótlást és költséget kell megtéríteni, amely a károsultat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges. Mindezekből az következik, hogy a személyhez fűződő jogok megsértése esetén a sérelmet szenvedett személy az általános szabályok alapján igényelhet kártérítést.

A kártérítésnek a jogsértés megállapításánál ismertetett objektív feltételeken túlmenően (kár bekövetkezése, a károkozás jogellenessége és a kettő közötti okozati összefüggés) szubjektív feltétele a felróhatóság. A rendelkezések értelmében a felperesnek kellett bizonyítania azt, hogy az alperesek jogellenes magatartást tanúsítottak vele szemben, amellyel okozati összefüggésben őt kár érte, míg az alperesek tartoztak kimenteni magukat a kártérítési felelősség alól annak bizonyításával, hogy magatartásuk nem volt felróható, mert úgy jártak el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható volt.

A Ptk. 349. §-ában szabályozott államigazgatási jogkörben okozott kárért való speciális felelősségi szabályokat akkor kell alkalmazni, ha az a személyiségi sérelem, amiből a kár bekövetkezett, jogellenes államigazgatási tevékenységből, intézkedésből ered.

Eszerint államigazgatási jogkörben okozott kárért a felelősség akkor állapítható meg, ha a kár rendes jogorvoslással nem volt elhárítható, illetőleg a károsult a kár elhárítására alkalmas rendes jogorvoslati lehetőségeket igénybe vette.

A hasonló ügyekben kialakult bírói gyakorlat szerint a jogorvoslati lehetőségek kimerítésének vizsgálatánál csak az adott jogsérelem orvoslására alkalmas jogorvoslati eszköz vehető figyelembe. Helyesen mutatott rá az elsőfokú bíróság, hogy a perbeli esetben a rendőrségi törvényben szabályozott panaszjog nem volt alkalmas ilyen joghatás kiváltására, ugyanis azt az Rtv. 93. § (3) bekezdése szerint a beérkezéstől számított 15 napon belül bírálja el indokolt határozatával az intézkedést foganatosító rendőri szerv vezetője.

Az I. rendű alperes fellebbezésében hivatkozott arra, hogy államigazgatási jogkörben okozott kártérítési igény esetében a jogszabályok téves értelmezése és alkalmazása, a körülmények téves értékelése önmagában nem tekinthető felrőható magatartásnak. Azonban ha a ténymegállapítás és a jogszabály alkalmazás nyilvánvalóan súlyosan törvénysértő, felrőhatónak kell tekinteni a téves jogszabály értelmezésből és jogszabály alkalmazásból, a bizonyítékok és a körülmények téves értékeléséből eredő jogellenes károkozást.

A Fővárosi Ítélőháza egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy a II. rendű alperes felperessel szembeni jogellenesnek minősített eljárása, ténymegállapítása, a körülmények értékelése - a szabálysértési határozatból is kitűnően - nyilvánvalóan törvénysértő és így egyben felrőható is volt, az alkalmazott intézkedéssel a II. rendű alperes megsértette a szükségesség és arányosság követelményét, amikor a felperest rendzavarás szabálysértése miatt indokolatlanul, minden alap nélkül elfogta, és ennek során - pontosan meg nem állapítható körülmények között - sérülést szenvedett, majd előállításra átadta az I. rendű alperesnek.

Helyesen foglalt állást az elsőfokú bíróság az I. rendű alperes felelősségével kapcsolatban is, tekintettel arra, hogy az alperesek tevékenysége egymástól nem függetleníthető. Ezen túlmenően a felperes kihallgatását követően az I. rendű alperesnek módjában állt a szabálysértési őrizet megszüntetése, azonban erre nem került sor.

Nyilvánvaló módon kedvezőtlenül érinti az adott személy életminőségét, társadalmi megítélését a vele szemben jogosulatlanul alkalmazott szabadságkorlátozás, ha a fellépő rendőr indokolatlanul kényszerintézkedést, alaptalanul bilincselést alkalmaz és eközben fizikai erőszak is történik, valamint ezt követően szabálysértési őrizetbe veszik és őrizetben tartják. Ez további bizonyítás nélkül is megállapítható hátrányt okoz az érintett személy számára. A Pp. 163. § (3) bekezdése alapján külön bizonyítás nélkül is elfogadható olyan hátrány bekövetkeztése, amely köztudomású ténynek tekinthető.

Az ügyben keletkezett határozatból és a fellebbezési eljárásban becsatolt felvételekből megállapíthatóan a felperessel szemben nem volt szükség személyes szabadságot korlátozó intézkedés, majd ellenállást megtörő vagy gyengítő testi kényszer alkalmazására és szabálysértési őrizetben tartására. Mindezek alapján a felperes alappal tartott igényt az alperesi felrőható magatartással okozati összefüggésben felmerült kára megtérítésére.

A nem vagyoni kártérítés összegének megállapításánál a Fővárosi Ítélőháza az alábbiakat vette figyelembe.

A nem vagyoni kártérítés az adott személyiség értékminőségében bekövetkezett csökkenés ellensúlyozására hivatott, mértékének pedig ahhoz kell igazodnia, hogy ez a személyiséget jellemző helyzet milyen mértékű kedvezőtlen irányú változást idézett elő a jogsérelmet szenvedett félnél. Tehát személyiségi jogsértés esetén azt kell vizsgálni, hogy a sérelmezett magatartás mennyiben járt olyan következménnyel, hogy az adott

személyről kedvezőtlen értékítélet alakuljon ki, és ez mennyiben hatott ki társadalmi megítélésére.

Ebben a körben a jogsértés tárgyi súlyát, a sérelem időpontját, a kialakult bírói gyakorlatot és a lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként megállapíthatóan bekövetkezett hátrányokat kellett értékelni. Ennek során a Fővárosi Ítélőtábla figyelemmel volt perben tett felperesi előadásra, miszerint a történtek a baráti, ismeretségi körben negatív hatást váltottak ki vele szemben, kapcsolatai beszűkülését eredményezték. Ezt alátámasztotta ..., ... és ... tanúvallomása is.

Alaptalanul hivatkoztak arra az alperesek, hogy a felperes közreható magatartásával hozzájárult a nem vagyoni kár bekövetkeztéhez, ugyanis a nem vagyoni kártérítésnél a jogosult közrehatása nem állhat fenn. Mindemellett a felperes nem tanúsított olyan viselkedést, ami a jogszerűtlen rendőri intézkedéseket megalapozta volna.

A több, alapvető személyhez fűződő jogot érintő jogsértés, azok súlyossága, megalázó jellege, illetve a szabálysértési őrizet időtartama miatt a Fővárosi Ítélőtábla a jogsértésekkel arányban állónak ítélte a felperes által az I. rendű alperessel szemben igényelt 700.000 Ft és a II. rendű alperessel szemben fenntartott 300.000 Ft nem vagyoni kártérítés összegét, ezért annak megfizetésére kötelezte az alpereseket.

Az elsőfokú és a fellebbezési eljárásban felmerült költségről a Fővárosi Ítélőtábla a Pp. 78. § (1) bekezdése szerint határozott, figyelemmel az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 5. § (1) bekezdésének c) pontjára, a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-ára, valamint a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. §-ában foglaltakra azzal, hogy a felperesi képviselő munkadíját a pertárgy értéke és a ténylegesen végzett ügyvédi tevékenység alapján mérsékelte.

Budapest, 2008. november 20.

Kizmanné dr. Oszkó Marianne s.k.
a tanács elnöke

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. . Győriné dr. Maurer Amália s.k.
előadó bírő bírő

A kiadmány hitelül:
tisztviselő